

KS-22/01060

Utvärdering näringslivsstrategin 2022

Bakgrund

Beredande tjänsteperson: Beatriz Axelsson

Bakgrund

Syftet med näringslivsstrategin är att lägga fast en för kommunens nämnd och bolag gemensam strategi för arbetet med näringslivsfrågor. Näringslivsstrategin är inriktad på att skapa goda förutsättningar för att etablera och driva företag i Norsjöbygden och på så sätt skapa förutsättningar för hållbar tillväxt. Strategin ska också bidra till kommunens mål om ökade skatteintäkter och fler jobb i Norsjöbygden och att nå visionen Världens bästa vardag.

Näringslivsstrategin är övergripande och anger verksamhetsinriktning för perioden 2020 – 2026.

I strategin ingår ett övergripande mål som ska uppnås 2022 då sker avstämning och eventuella revideringar för återstående strategiperiod.

Tillväxtarbetet ska präglas av följande tre perspektiv.

1. Dialog och samverkan med företagen
 - Mötesplatser och dialog
 - Samverkansorganisationer
 - Kvalitet i service till företagen
2. Entreprenörskap
 - Nyföretagande och ungdomars engagemang
 - Tillväxt i befintligt näringsliv
3. Varumärket och Bilden av Norsjö

Strategiområden

- Elintensiv verksamhet1
- Kulturella och kreativa näringar – KKN
- Besöksnäring
- Handel
- Mark och lokaler

Kommunfullmäktige har satt en målbild att Norsjös näringslivsklimat ska årligen upplevas mer positivt av företagen. Det ska mätas via Svenskt Näringslivs samlade omdöme och förväntas uppnå ett värde på 3,65 år 2022. (2021 3,88),(2022 3,44)

Beskrivning

Vår näringslivsstrategi utgår från Norsjöbygdens roll till omvärlden, där regionala fördjupade samarbeten förstärker regionens och därmed också Norsjöbygdens utveckling. I Norsjö låg arbetslösheten 2019 på 6,9% och i augusti 2022 på 4,5%. För att Norsjö ytterligare ska kunna stärka sin roll i det regionala tillväxsystemet krävs ett tydligt fokus att underlätta för att starta nya företag och nyetableringar och på så sätt hålla kvar vår höga sysselsättningsgrad för att säkerställa kommunens skattekraft för en god välfärd och en hållbar utveckling.

Resultat

Dialog och samverkan med företag

Målsättning

Norsjö kommun ska i företagens bedömning av det samlade omdömet om det lokala företagsklimatet ha 3,65 som lägst betyg år 2022.

Det sammanfattande bedömningen av det samlade omdömet 2022 blev 3,44. Det vill säga att Norsjö kommun inte uppnådde önskat resultat under mandatperiodens slut. Det samlade omdömet 2021 låg på 3,88. Tillväxtavdelningen har analyserat vad denna nedgång beror på, en anledning är att företag upplevt dåligt bemötande från kommunens tjänstepersoner. Planer på att genomföra bemötandeutbildningar för tjänstepersoner inom kommunal utvecklings verksamhetsområden som ett första steg och med önskan att hela kommunorganisationen får en grund i bemötande. En upphandling som inte tillföll ett lokalt företag där brister vid inlämnat anbud upptäcktes samt en ökad konkurrens på marknaden som gör att priset pressades ner. Tillväxtavdelningen har en god dialog med våra tre företagsföreningar, Bastuträsk företagsförening, Företagarna Norsjö och Norsjöbygdens företagsförening, där Norsjö kommun tillsammans med företagsföreningarna ska fortsätta arbeta enligt plan för att företagsklimatet ska uppfattas positivt i Norsjöbygden, håll i håll ut.

Utveckla samverkan mellan kommunens arbetsmarknadsenhet och näringslivet i kompetensförsörjningsfrågor.

Ett ökat samarbete mellan vår arbetskraftsreserv med jobbspår mot näringslivets behov av arbetskraft har skett genom projektet SIKT 2.0 och via studiebesök som har arrangerats av Knut'n på olika arbetsplatser under perioden. Utfall är att 4 personer kommit i arbete hos privat arbetsgivare och 5 personer har fått jobb hos offentlig arbetsgivare, samt att ytterligare 2 personer väntas få arbete hos privat arbetsgivare innan året är slut.

Långsiktighet och samlat stöd från olika aktörer kring individen samt tro på individens förmåga är nyckeln till framgångarna. Detta har stöd i empirisk forskning och som verksamheten gått kompetenshöjande insatser inom SKAPA¹.

Entreprenörskap

Målsättning

Uppfylla handlingsplanen skola/näringsliv i samverkan med skolan.

I samverkan med skolan och företagsföreningar har tillväxtavdelningen genomfört framtidsdagarna under perioden med en digital variant under pandemiåren. Avtal med Ung Företagsamhet har tecknats och sträcker sig under fem år. Tillväxtavdelningen har också under åren haft aktiviteter som arbetsmarknadskunskap och teknikbussen genom Exploratoriet och inom ramen för handlingsplanen och i samverkan med skolan. Under sommaren 2022 genomfördes sommarföretag via Ung Drive där 10 elever drev företag under sommaren med gott resultat. 1 elev tog sig hela vägen till mastertävling i årets sommarföretag i Gnosjö.

Digitala servicen gentemot det lokala näringslivet utvecklas och tillgängliggörs för att skapa bästa förutsättningarna för delaktighet och samverkan särskilt inom myndighetsutövning.

Tillväxtavdelningen har under perioden fört samtal med bygg och miljö kring att införa e-tjänst för bygglovsansökningar det finns inte på plats idag men e-tjänst för ansökan om hemsändningsbidrag finns som gjort att 2 handlare i kommunen åter söker bidraget från tidigare en handlare.

Öka andelen nyföretagare och innovationer i Norsjö kommun.

Andelen nyföretagare har ökat med 65 företag under perioden (22 enskilda och 29 aktiebolag, övriga handelsbolag och övriga juridiska personer med service mot företag) varav 8 av dessa är nya skogsägare. Det bör poängteras att den verkliga siffran förmodligen är högre då nya företagare som "köper" gamla tomma aktiebolag inte registreras under det år som man övertar bolaget. Under senare åren har nystartsrådgivningen blivit mer komplex då majoriteten av nyföretagare tillväxtavdelningen hjälper inte kommer från Sverige. Utan ett personnummer är det mesta svårare. Här har tillväxtavdelningen i stället fått agera mellanhand mellan den sökande och Skatteverket och banker. Skatteverket kräver mer handlingar från sökande utan personnummer samt försök hitta lösningar för den sökande att öppna bankkonto för att kunna bedriva sin verksamhet.

¹ BIP/SKAPA är världens största vetenskapliga studie för att ta reda på vad som faktiskt leder arbetssökande mot egen försörjning genom arbete eller studier. Den ger evidens på hur viktigt det är att tro på människors förmåga, att bygga tillit, att ge kontinuerligt stöd och att samverka. Forskningen har gjorts i Danmark av Væksthusets Forskningscenter i Köpenhamn.

Nystarter har skett inom bland annat vård, IT och datacenter tjänster, restaurang och café, transport, skogsskötsel, odling, uthyrning av lokaler och tillverkning.

Norsjö kommun har även haft två konkurser. Gemensamt för dessa två är kulturella skillnader, det vill säga förståelsen för hur den svenska ekonomin fungerar. Kulturella och inlärd tankesätt är svåra att förändra. Trots kontinuerlig kontakt och försök till att förändra tankesätt så ser vi behovet av att utbilda mer inom hantering av medel och hur det förbrukas, skyldigheter gentemot Skatteverket och leverantörer med mera.

Under 2020 – 2022 har även ett tiotal personer fått information och hjälp med att söka Starta eget bidrag av Arbetsförmedlingen. Under 2021 kunde man beviljas 12 månader istället för sex månader och under detta år blev fem personer, varav tre från andra länder beviljade. Att söka Starta eget bidrag kan uppfattas komplicerat då man ska göra affärsplan, startbudget, resultatbudget samt likviditetsbudget om man inte tidigare arbetat med detta. Det är även försvårande då alla dokument och konversation med Arbetsförmedlingen sker på svenska till sökande. Här har tillväxtavdelningen fått agera mellanhand och ta ett större ansvar samt vara delaktig och kontaktperson för den sökande till Arbetsförmedlingen. Under åren har vi även aktivt hjälpt företagare att skriva cirka 45 ansökningar om företagsstöd från Region Västerbotten. Många fler förfrågningar har kommit in. Den goda kontakten tillväxtavdelningen har med stödstrategerna på Region Västerbotten har självklart bidragit till att ansökan skrivits korrekt från början samt hittat individuella lösningar “utanför ramarna”. Det är, likt med Starta eget stödet från Arbetsförmedlingen, väldigt tidskrävande. Under pandemin arbetade tillväxtavdelningen även aktivt med uppsökande verksamhet till de branscher som kunde söka Omställningschecken.

Starta eget stöd och företagsstöd har bland annat gått till företag inom IT, besöksnäring, café, tillverkande industrier, åkerier, personaluthyrning, sport och aktivitetslokaler, hälsa och skogsskötsel.

Innovationer och innovativa lösningar är en viktig del av tillväxtavdelningens arbete. Under perioden har ett flertal insatser gjorts för att både främja- och stötta företagare att gå vidare med sina innovativa idéer och ibland “uppfinningar”.

Bland annat så har det i samarbete med hela R10 och projektet Näringslivsutveckling i Möjligheternas Region genomförts aktiviteter och workshops där innehållet främjat innovativa tankeprocesser. En insats som gjordes i samarbete med Malå och Lycksele kommuner - Tänk Nytt – hade Norsjö med fem företag i denna workshopserie om fyra tillfällen. Kunskapsluncher har också erbjudits i ämnet innovation. Fyra företag har under perioden fått konsultinsatser via projektet Näringslivsutveckling i Möjligheternas Region som främjat och stöttat företagen att komma vidare med deras innovationer.

Under pandemin fick tillväxtavdelning i samarbete med våra företagare hjälpa ett flertal företag att tänka i andra banor för att hitta möjligheter till överlevnad och projektet Näringslivsutveckling i Möjligheternas Region gick också in och gav ökade möjligheter till marknadsföringsinsatser.

Varumärket och bilden av Norsjö

Målsättning

Norsjö ska ha ett platsvarumärke som levererar lite mer än vad varje besökare och potentiell ny invånare förväntar sig.

Under perioden har Tillväxtavdelningen varit i kontakt med alla nyinflyttade medborgare samt personer som varit intresserade av Norsjöbygden. Ett välkomnande bemötande med möjlighet att få hjälp och stöd som nyinflyttad eller intresserad har haft en positiv effekt på befolkningstillväxten. Norsjöbygden levererar lite mer än vad varje besökare och potentiell ny invånare förväntar sig. Under perioden har även kommunikationsplaner upprättats där Norsjö kommun lyft fördelarna med att bo, leva och verka i Norsjöbygden, bygga stolthet i Norsjöborna, samt lyfta näringslivet i olika nationella sammanhang.

Strategiområden

Elintensiv verksamhet

Målsättningar

Antalet elintensiva företag ska öka under perioden

Tillväxtavdelningen har kartlagt förutsättningar för elintensiva verksamheter. Där krafttillgången, teoretiskt sett är som störst, finns idag begränsningar som innebär att behov och krav från högförbrukande och ytkrävande etableringar för närvarande inte kan tillgodoses.

Datacenterbranschen som varit i fokus under perioden påverkas av högre krav ur ett energi- och hållbarhetsperspektiv vilket föranlett en förflyttning i fråga om var, hur och vilka verksamheter som etableras. Detta stämmer väl överens med Norsjöbygdens förutsättningar som är bäst värme kan återvinnas och kraftbehovet inte är så stort. Det innebär att befintlig industrimark samt fastigheter med uppvärmningsbehov kommit i fokus. Här kan etableringar utgöra en del i befintliga värdekedjor och utgöra en del i ett lokalt energiekosystem.

Den ökade konkurrensen om el i norra Sverige har föranlett att antalet etableringsförfrågningar ökat, bland annat från företag som inte kan erbjudas mer kraft där de idag är etablerade.

Perioden har även inneburit mer av lokal, regional och nationell samverkan kring energiförsörjning och beredskap att möta expansions- och nyetableringsförfrågningar.

Antalet elintensiva företag har ökat med 2 nya etableringar under perioden samt ett nystartat företag som är underleverantör till ett av de etablerade

företagen. Perioden har även inneburit ökat samarbete mellan företag i olika branscher inom värmeåtervinning.

Kulturella och kreativa näringar – KKN

Målsättning

Skapa möjligheter för entreprenörer att starta företag inom KKN med hjälp av det regionala stödsystemet.

Via Regionala projekt har vi erbjudit möjlighet för entreprenörer möjlighet att få externt stöd och hjälp, under perioden. Utfallet har varit lågt i och med att få företag har startat inom kulturella och kreativa näringar. Det finns en svårighet att söka företagsstöd för företag inom de kulturella och kreativa näringarna då prioriteringar görs på sysselsättningsgrad. Ett företag inom branschen startar oftast som en hobbyverksamhet, entreprenören vill av den anledningen inte heller då avsluta sin befintliga anställning då osäkerheten känns för stor. Tillväxtavdelningen kommer fortsatt att stimulera genom externa initiativ för ökat antal företag inom branschen.

Besöksnäringen

Målsättning

Skapa goda förutsättningar för besöksnäringen att växa och att nya företag vill etableras i vår kommun.

Under perioden har en analys för hållbar besöksnäring tagits fram med prioriterade punkter för Norsjö kommun. Tillväxtavdelningen kommer att fortsatt arbeta med frågorna för att skapa goda förutsättningar för besöksnäringen att växa och att nya företag vill etableras i vår kommun.

Handel

Målsättning

Norsjö kommun ska ha ett försäljningsindex över 60 (nuläge 56) och aktivt arbeta för ökad handel.

En inbromsning för handeln på grund av pandemin gjorde att tillväxtavdelningen arbetat med åtgärder för att underlätta för handeln, exempelvis tillfällig hyressänkning, aktiviteter för att handla lokalt, trots pandemin har försäljningsindex för 2021 ökat till 58,0. Här märker tillväxtavdelningen att många handlare under pandemiåren utökat sitt utbud. Norsjökortet som togs fram har också varit väldigt positivt för den lokala handeln.

Mark och Lokaler

Målsättning

Norsjö kommun ska ha en beredskap genom en markreserv för fortsatt tillväxt av befintliga företag i kommunen och för nya företag att etablera sig.

Norsjö kommun ska främja möjligheter för befintliga och nya verksamheter att växa och/eller etablera sig i kommunen genom framtagning av färdiga marker och lokaler.

Under perioden har tillväxtavdelningen varit delaktiga i att ta fram ny översiktsplan, tre nya detaljplaner samt framtagning av scenarioanalys. Arbetet har möjliggjort att befintliga och nya verksamheter kan växa och etablera sig på orten. Fortsatt arbete med att färdigställa siter för nyetableringar och företagsrevitalisering², där vi idag ser både påbörjade expansioner och planerade expansioner.

Sammanfattad analys: *Under perioden har tillväxtavdelningen provat nya sätt att samarbeta och haft en transparent dialog med olika aktörer, vi ser stora fördelar med att fortsätta jobba med samverkan med företagsföreningar i Norsjö kommun och mellan kommuner i Region 10. Under perioden har tillväxtavdelningen fört statistik och analyserat hur vi använder våra ekonomiska och personella resurser för olika aktiviteter, mot olika branscher samt könsuppdelad statistik. Norsjö kommun är i ett mycket gynnsamt läge där grundförutsättningarna för fortsatt arbete när det gäller marktillgång finns etablerade. Utmaningar som vi ser är att verksamheten är i behov av statliga medel eller projekt vilket inte skapar trygghet och riskerar kompetenstapp. För att driva utveckling behövs personella resurser. Behovet för rådgivning har ökat under perioden samt att komplexiteten vid myndighetskontakt försvårats samt att vi ser en helt ny kundgrupp som utgörs av individer från andra länder. Vidare ser tillväxtavdelningen ett behov av att minska antalet strategiområden för att hålla fokus och skapa flexibilitet för en allt snabbare omvärldsförändring. Förslag till reviderad näringslivsstrategi kommer att lyftas till politiken under 2023.*

Ekonomi

.

Tidsbegränsningar/tidsperspektiv

Näringslivsstrategi 2020- 2026

Beslutsunderlag

Näringslivsstrategi 2020-2026

Förslag till beslut, kommunstyrelsen

Att kommunstyrelsen noterar informationen

² Företag som efter lång tid av stabilitet återigen går in i en tillväxtfas så kallad revitalisering

Protokollet skickas till

Elin Andersson

Beatriz Axelsson

Ingrid Ejderud Nygren